

תשובה: נסיעה באמצעי תחבורה ציבוריים בשבת

א. פתיחה

בשנים האחרונות מתעוררת שאלה מעשית:

האם מותר לנסוע בשבת באמצעים מודרניים כגון ספינות, רכבות, אוטובוסים ומטוסים?

שאלה זו נוגעת בנקודות הלכתיות רגישות:

- מלאכת שבת — האם יש איסור בנסיעה כאדם פסיבי?
 - חשמל — האם שימוש פסיבי בחשמל אסור?
 - תחום שבת — האם יש יציאה אסורה מהתחום במהלך הנסיעה?
 - מראית עין ועובדין דחול — האם יש איסור מצד צורת המעשה?
 - גזירות חז"ל — האם חכמים אסרו תנועה כזו?
 - חשש בעלות יהודית — האם יש בעיה אם הבעלות על התחבורה היא בידי יהודים?
- אני מבין היטב את הרצון של רבים לשמר דינים ומסורות עתיקות גם כאשר נראים לכאורה שאינם מתאימים למציאות זמננו. אהבת המסורת היא ערך חשוב.
- אולם חובתנו של מורה הוראה אמיתי — לפסוק על פי האמת ההלכתית, ולא על פי הרגלי הציבור או תחושות.
- אין זו דרך ההלכה להוסיף איסורים מדעת עצמנו במקום שאין מקור ברור לכך.

אדרבה, כל הפוסק צריך לדבוק באמת, וללמד דין ברור כפי שנמסר לנו בתורה ובתלמוד.

בבירור זה נבחן את כל צדדי הסוגיא לעומק, תוך הסתמכות על מקורות ראשונים וגאוני הדורות: הגמרא, הרמב"ם, השולחן ערוך, מפרשים ופוסקים מוסמכים.

כפי שיתבאר להלן, רוב החששות המועלים כיום אינם קיימים לפי עיקרי ההלכה, ובמילוי תנאים מסוימים — מותר לנסוע באמצעי תחבורה ציבוריים בשבת.

נפרוש את הנושא בסדר הלכתי ברור, צעד אחר צעד.

ב. איסור מלאכה בשבת – נהיגה ועשיית מלאכה

תחילה יש לברר מהות האיסור בנסיעה בשבת.

עצם נהיגת רכב או הטסת מטוס בשבת נתפשת על ידי פוסקים מסוימים כאסורה מחמת חששות שונים: הבערה, בונה, מכה בפטיש, וכיוצא בזה.

אולם יש להדגיש כי גם לפי הסוברים כן — אין מדובר אלא כאשר האדם עצמו מפעיל את הכלי באופן ישיר.

בעצם הנסיעה כאדם פסיבי — בנסיעה ברכב, רכבת, ספינה או מטוס — אין עשיית מלאכה בידו כלל.

ומלבד זאת, יש לדון גם אם יש כאן מלאכה גמורה:

- בהגדרות הגמרא, מלאכת הבערה מתייחסת לשלהבת גלויה או גחלת.
- במנועי רכב, מדובר בפיצוצים פנימיים קטנים ולא בלהבה גלויה.
- סגירת מעגל חשמלי אינה בהכרח "בונה" או "מכה בפטיש", כפי שיתבאר להלן.

- אפילו אם נניח לצורך הדיון שיש כאן מלאכה, הרי שמדובר בגרמא ולא בפעולה ישירה.

בנוסף:

- נהג האוטובוס או הטייס פועל עבור כלל הציבור.

- וכל מלאכה הנעשית לרוב גויים מותרת ליהודי.

ואף אם מדובר במקום שרוב הנוסעים הם יהודים — אין בכך איסור.

הנוסע אינו אומר לנהג לנסוע, ואינו גורם לו לפעול בעבורו, אלא מצטרף לשירות ציבורי קבוע שהנהג עושה עבור שכר.

אין כאן "לִפְנֵי עֵזֶר לֹא תִתֵּן מְכָשֶׁל", כי הנהג אינו עובר עבירה בגללו — הוא היה נוסע גם בלעדיו, והוא מקבל משכורת על נסיעה זו כחלק מהמסלול שנקבע לו מראש.

לסיכום: אין בעצם הישיבה והשימוש ברכב ציבורי משום מלאכת שבת.

ג. חשמל בשבת – סקירה קצרה

יש הסוברים כי יש חשש בהפעלת מערכות חשמליות בשבת.

אולם:

- חשמל איננו אש גלויה ואינו גחלת.
- הפעלת מעגל חשמלי אינה יצירת כלי חדש — אלא שימוש רגיל במערכת קיימת.

- הפעלת חשמל דומה לפתיחת כסא מתקפל שהוכן לכך — ואין כאן בונה. הביטוי "בניית מעגל" הוא מושג מושאל בלבד, ולא מלמד על בנייה הלכתית.

וכי בניית ביטחון עצמי נחשבת בונה?!

רבים סוברים בטעות שחשמל הוא הבערה, כאילו מדובר באש.

אולם אין זה נכון:

שלושים ותשע מלאכות שבת נלמדו ממלאכות שנעשו במדבר על ידי בני ישראל במשך ארבעים שנה—

ולכן, כל מלאכה חייבת להיות מבוססת על פעולה שנעשתה בפועל שם.

אי אפשר "להמציא" מלאכה חדשה משום שהדבר נראה דומה.

חשמל איננו אש.

כל אדם בעל השכלה בסיסית יודע שזרם חשמלי אינו להבה.

העובדה שחשמל יכול לגרום לאפשרות של אש — אינה הופכת אותו לאש.

אם בעת חיבור מכשיר לשקע יוצאים ניצוצות, אין בזה כל בעיה:

לא זו בלבד שאין כאן כוונה לכך, אלא שמדובר בדבר שכולנו היינו שמחים בלעדיו.

אין זה דבר שנרצה בו — אלא תוצאה צדדית בלתי מכוונת.

ולפיכך, גם אין כאן "הבערה" בעת החיבור, ואין "כיבוי" בעת הניתוק.

הגרש"ז אורבך זצ"ל כתב תשובה ארוכה וחשובה בנושא זה כידוע, ובה הוא מפרץ אחת לאחת

את ההנחות המוטעות הללו.

הוא מבאר בבירור שאין לזה דין הבערה ואין בזה משום כיבוי.

ועל אחת כמה וכמה כאשר הנוסע אינו מפעיל דבר במערכת בעצמו, אלא משתמש במה

שמופעל עבור כלל הציבור.

כמו כן, גם אלו שרוצים להחמיר ולומר שמדובר בבונה או מכה בפטיש —

אינם יכולים לטעון כן כאשר מדובר במכשירים שתוכננו לפתיחה וסגירה רגילה בשימוש הטבעי, כגון מערכות תחבורה ציבורית.

בפועל:

- אין כאן בונה
- אין כאן מכה בפטיש
- ואין כאן הבערה.
- ואין כאן עבירה על איסורי מלאכת שבת מצד עצם הנסיעה.

ד. עיקר הבעיה – תחום שבת

תחום שבת אוסר הליכה מחוץ לגבולות העיר יותר מ-2,000 אמה.

- בתוך העיר — מותר להלך בכל שטחה.
- מחוץ לעיר — מותר עד 2,000 אמה בלבד.

השאלה המרכזית בנוגע לנסיעה בתחבורה ציבורית בשבת היא:

האם התנועה ברכב, רכבת, ספינה או מטוס נחשבת כיציאה מהתחום?

כפי שיבואר להלן—

כאשר התנועה נעשית בגובה של מעל עשרה טפחים מהקרקע, אין כלל בעיית תחום שבת.

הגמרא (עירובין מג ע"א-ע"ב) קובעת בפירוש:

"אין תחומין למעלה מעשרה טפחים — כלומר, כל מה שנמצא בגובה נחשב כרשות נפרדת, שאינה בכלל תחום.

הטעם לכך הוא שמלאכת התחום שייכת רק למהלך רגלי על פני הקרקע, ולא לתנועה בגובה שאינה בדרך הילוך בני אדם.

כך פוסק הרמב"ם (שבת כז: ג): אם הנסיעה נעשית למעלה מעשרה טפחים — אין בה איסור תחום.

ה. נסיעה מעל עשרה טפחים – ביטול תחום שבת

הגמרא במסכת עירובין (מג ע"ב) קובעת:

"אין תחומין למעלה מעשרה טפחים — מי שנמצא בגובה מעל פני הקרקע אינו נחשב כמי שהולך על הקרקע, ואין עליו דין תחום כלל.

ממילא:

- אדם הנוסע בספינה גדולה,
- ברכבת מוגבהת,
- באוטובוס גבוה (שמושביו מעל 30 אינצ'ים — כ־75 ס"מ מן הקרקע),
- או במטוס —

אינו עובר כלל על דיני תחום שבת.

פוסקים רבים הביאו הלכה זו להלכה:

לכן:

כל עוד הנסיעה מתבצעת בגובה של עשרה טפחים ומעלה,

אין בכלל בעיית תחום במהלך הנסיעה —

ואפילו כאשר יוצאים בפועל מגבולות העיר המקורית — כל זמן שאין ירידה לקרקע עצמה.

ו. שביתה בעיר חדשה – נחיתה/עגינה בעיר

כאשר אדם מגיע לעיר חדשה בשבת — יש לדון מה דינה של שביתתו.

אם נחת בעיר עצמה — דינה כעיר:

- כל העיר נחשבת לו כד' אמות,

- מותר לו להלך בכל שטחה,

זהו דין ברור בגמרא (עירובין סא ע"ב), "שבת בעיר, אפילו היא גדולה כאנטיוכיא, במערה, אפילו

היא כמערת צדקיהו מלך יהודה — מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה"

רמב"ם (שבת כז:יב), ו"אם נתנוהו ברשות היחיד כגון שנתנוהו נכרים בדיר וסהר ומערה או

בעיר אחרת יש לו להלך את כלה. וכן אם יצא לאחד מאלו בשגגה ונזכר והוא בתוכן מהלך את

כלה:"

ושולחן ערוך (או"ח סימן ת"ח סעיף ב) המניח עירובו ברה"י אפי' היתה מדינה גדולה כנינוה ואפי'

עיר חריבה או מערה הראוי' לדירין מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח:

הכלל הוא:

מי שנמצא בתוך עיר מוגדרת — רואים את כל העיר כאילו היא מקום שביתתו,

ולא סופרים לו רק ד' אמות מצומצמות ליד מקום עמידתו.

הסיבה לכך:

העיר מוגדרת כאזור מגורים מחובר, ויש לה מעמד הלכתי של רשות אחת לעניין תחום.

ולכן:

הנוחת מספינה, רכבת, אוטובוס או מטוס — כאשר התחנה או הנמל נמצאים בתוך תחום עיר בנויה—

מותר לו להלך חופשי בכל העיר.

ואף אם מבחינה טכנית איבד את תחומו (לדוגמה: יצא מהתחום הקודם שלו)—
ברגע שהגיע לעיר חדשה, כל העיר נחשבת לו כד' אמות.

ולמעשה:

כמעט בכל מקרה של נסיעה מודרנית—

הנחיתה, העצירה או הירידה מתבצעות בתוך עיר קיימת:

- נמל ימי — בתוך עיר,
 - תחנת רכבת — בעיר,
 - שדה תעופה — בתחום עירוני.
- ולכן אין כלל בעיית תחום שבת במקרים אלו.

ז. הוכחה נוספת – יציאה בהיתר או באונס

מקור חשוב המוכיח את הדברים נלמד מדין יציאה בהיתר או באונס.

הגמרא במסכת עירובין (מא ע"ב) אומרת:

מי שיצא מחוץ לתחום שלא באשמتهו — כגון שנלקח על ידי גויים, או שיצא להצלת נפשות בהיתר—

כאשר מגיע לעיר, העיר כולה מותרת לו, והוא אינו מוגבל לד' אמות בלבד.

פסקו כך גם:

- הרמב"ם (שבת כז:יז), מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעתו כגון שהוציאוהו נכרים או רוח רעה או ששגג ויצא אין לו אלא ארבע אמות. חזר לדעת אין לו אלא ארבע אמות. החזירוהו כאלו לא יצא. ואם נתנוהו ברשות היחיד כגון שנתנוהו נכרים בדיר וסהר ומערה או בעיר אחרת יש לו להלך את כלה. וכן אם יצא לאחד מאלו בשגגה ונזכר והוא בתוכן מהלך את כלה:
- שולחן ערוך, (אורח חיים ת"ה:ו') "נתנוהו עכו"ם חוץ לתחום בדיר או בסהר ומערה או בעיר אחרת מוקפת חומה לדירה או שנאנס בשאר אונס או ששגג ויצא חוץ לתחו' ונכנס לאחד מאלו ונזכר והוא בתוכו מהלך את כולו אבל אם יצא חוץ לתחומו לדעת אע"פ שהוא בתוך אחד מאלו אין לו אלא ארבע אמות:"

העיקרון:

יציאה באונס או בהיתר אינה פוגמת בזכויותיו ההלכתיות.

כאשר מגיע לעיר — העיר נעשית לו כד' אמות.

ומכאן:

אם אדם התחיל את הנסיעה לפני כניסת שבת — לדוגמה, עלה על ספינה, מטוס, רכבת או אוטובוס לפני השקיעה —

שביתתו נקבעת בנקודת העצירה, כלומר: כאשר הוא יורד מן התחבורה, שם מתחיל תחומו. ולכן, גם אם הוא יורד במקום פתוח ולא עירוני, יש לו 2,000 אמה לכל כיוון ממקום הירידה.

אבל אם שבת כבר נכנסה והוא עדיין על הקרקע, ורק לאחר מכן הוא עוזב את המקום בתחבורה —

שביתתו כבר נקבעה במקום בו היה בכניסת שבת, וכל יציאה ממנו באמצע השבת מביאה לכך שבמקום החדש מותר לו להלך רק ד' אמות.

במקרה כזה, הדרך היחידה שלא להיתקע היא לדאוג שהעצירה תהיה בתוך עיר, כדי לזכות בכל העיר כד' אמות.

ואם שדה התעופה או תחנת העצירה נמצאים מחוץ לעיר —
עדיין ניתן לנסוע משם לעיר על ידי המשך נסיעה בגובה של למעלה מעשרה טפחים, כמו
באוטובוס או רכבת,
ובלבד שלא ירד מהכלי עד שהגיע לתוך שטח העיר.

ובנוסף לכך, הרמ"א פוסק בפירוש
שאפילו אם אדם יצא **ברצון**, שלא לצורך מצווה ולא מתוך אונס —
כל עוד לא עבר על איסור תחום בפועל (כגון הליכה רגלית מחוץ לתחום) —
אין הוא מוגבל לד' אמות בלבד כאשר הוא מגיע לעיר.

דרכי משה אורח חיים ת"ד:א' שמעתי מאבא מורי ש"ן דפ"א היה ג"כ בא בספינה בשבת ויצא
ע"י הערמה שהעמיד עצמו על ראש הספינה עד שהעכו"ם לא יכלו לצאת ודחפו אותו לחוץ ונ"ל
דהערמה זו לא מהני אלא לענין יציאה מן הספינה אבל אח"כ אסור לצאת חוץ לד"א ולכן נראה
דהמיקל לא הפסיד בכה"ג באיסור דרבנן שרבו ג"כ המתירין (וע"ל סימן ת"ו): “

שולחן ערוך, אורח חיים ת"ד - הרמ"א - מ"מ אם צריך לצאת מן הספינה מכח גשמים
שיורדים עליו או שהחמה זורחת עליו או שצריך לנקביו וצריך מכח זה ליכנס בעיר הוה ליה כל
העיר כארבע אמותיו וכיון דעל על (א"ז ומרדכי והגהות אשרי פרק מי שהוציאוהו)

דבריהם מבוססים על עיקרון הלכתי יסודי: כל עוד לא בוצעה עבירה ממש, אין סיבה להחמיר
תחמו.

לכן:

גם כאשר אדם עוזב עיר אחת ומגיע לעיר אחרת—

אם עשה זאת בהיתר, אין בכך הפסד תחום.

ואם עשה זאת לאחר כניסת שבת, עליו לוודא שהנסיעה תסתיים בתוך תחום עיר, או שתבוצע

בגובה שאינו נחשב להליכה קרקעית.

וזו אינה קולא בשעת הדחק בלבד, אלא פסק ברור ומקובל להלכה, המבוסס על דברי הרמ"א,

ח. דחיית טענת בעלות יהודית על התחבורה

יש המעלים טענה:

גם אם הנסיעה נעשית על ידי נהג גוי או במערכת אוטומטית—

אם החברה המפעילה את האוטובוס, הרכבת, הספינה או המטוס היא בבעלות יהודית,

הרי זה כאילו היהודי עצמו עושה מלאכה עבור יהודים אחרים, ויש בכך איסור.

אולם טענה זו אינה מבוססת:

ראשית, כלל ידוע הוא שאין איסור מלאכה בשבת כאשר היהודי אינו מצווה לעובד גוי לבצע

מלאכה,

והמלאכה נעשית לצורך כלל הציבור או לצורך בעל הרכב (החברה המפעילה), ולא בעבור היהודי

המסוים.

שנית, גם כאשר מדובר בבעלות יהודית—

אם המערכת פועלת באופן קבוע, לפי לוח זמנים ציבורי, והנסיעה מתקיימת בכל מקרה—

אין בכך עבירה מצד הנוסע.

וגם אם הבעלות על התחבורה היא של יהודי—

הנוסע אינו מצווה לו, אינו מבקש ממנו לנסוע, ואינו שותף בהחלטות ההפעלה.

ממילא, אין כאן "אמירה לנכרי,"

היהודי הנוסע הוא אחד מני רבים—

ואין לראותו כמי שגורם לחילול שבת או מקיים את התחבורה.

לכן: עצם הבעלות היהודית על התחבורה הציבורית אינה יוצרת איסור על הנסיעה,

כל עוד הנסיעה לא נעשית בשבילו באופן מיוחד, אלא כחלק ממערכת כללית הפועלת מעצמה או באמצעות גוי,

ט. מראית עין ועובדין דחול

שאלה נוספת המתעוררת היא:

גם אם מבחינה הלכתית אין כאן איסור—

האם אין כאן בעיה של מראית עין, או של "עובדין דחול" — "מעשה שדומה לפעולה של ימות החול?"

התשובה לכך תלויה בהקשר ובמנהג המקום:

א. מראית עין

חז"ל אסרו פעולות מסוימות שעלולות להיראות כאילו נעשית עבירה,

כדי שלא יבואו אחרים לטעות וללמוד להתיר איסורים.

אולם כלל נקוט בידינו:

"דבר המותר — אין חוששים למראית עין אלא אם כן יש חשש סביר שאחרים יטעו."

עין בכרתי ופלתי בסי' יב;ב

במקרה של תחבורה ציבורית:

- כולם יודעים שהאדם אינו נוהג,
- אין לו שליטה על הכלי,
- מדובר במערכת ציבורית עם מאות אנשים,
- והרוב מבינים היטב שאין כאן חילול שבת אישי.

ויש להוסיף:

מראית עין אינה חלה כאשר הציבור טועה בטעות עובדתית או הלכתית.

אם אדם חושב שדבר מותר הוא אסור — אין בכך איסור מראית עין, אלא לכל היותר בלבול שנובע מחוסר לימוד.

הלכה אינה נמדדת לפי טעות הרחוב.

אין חובתנו להתאים את קיום ההלכה לאי-הבנה של אחרים, אלא להפיץ את האמת.

מי שאינו מבין — ילמד.

מראית עין שייכת רק כאשר יש דמיון אמיתי למלאכה אסורה, לא כאשר יש רק רושם מוטעה אצל מי שלא למד את הנושא.

ב. עובדין דחול

יש שמעלים את החשש שמדובר ב"עובדין דחול" — כלומר, מעשה יום-יומי שאינו ראוי לשבת. אך אין בכך כדי לאסור דבר מצד עצמו.

אין לנו רשות להוסיף גזירות חדשות מדעתנו, וכל מקום שאין בו סברה או תקדים הלכתי ברור מדברי חז"ל—

אין אנו מחדשים בו חומרות, ואין בו "עובדין דחול" אלא אם כן קיבלוהו חכמי ישראל לדורותיהם.

אם חז"ל לא אסרו מעשה מסוים, אין לנו רשות לגזור עליו משום שהוא נראה מודרני או בלתי מכובד לשבת.

כבוד השבת אינו נמדד לפי הרושם האסתטי או התרבותי — אלא לפי דין תורה ודברי חז"ל.

סיכום:

אין כאן מראית עין — כי אין דמיון לעבירה ידועה, ואין לחשוש לאנשים שטועים במהות ההלכה. ואין כאן עובדין דחול — כי אין לזה מקור חז"לי,

ולכן: כל עוד הנסיעה נעשית במסגרת ציבורית, ללא הפעלה אישית, ולצורך אמיתי,

אין בכך לא מראית עין, ולא עובדין דחול —

אלא פעולה מותרת, כפי שיתבאר עוד להלן.

י. גזירות חז"ל – האם גזרו על תחבורה ציבורית?

שאלה עקרונית נוספת:

אף אם אין כאן מלאכה, תחום, מראית עין או עובדין דחול —

האם קיימת גזירת חז"ל מפורשת האוסרת על נסיעה בכלי תחבורה בשבת?

התשובה: לא.

חז"ל גזרו על מקרים מסוימים של נסיעה, אך רק בנסיבות ייחודיות ומוגדרות, ולא בצורה כללית.

לדוגמה:

- במשנה בשבת (פרק א') ובגמרא (שבת יט ע"א), חז"ל אסרו לעלות על ספינה סמוך לשבת —

לא משום עצם הנסיעה, אלא מחשש שיבוא לתקן את הספינה או משום סכנת פיקוח נפש.

- שולחן ערוך אורח חיים סימן רמ"ח סעיף ד: "אסור להפליג בספינה ג' ימים קודם השבת דהיינו מיום רביעי ואילך... מפני עונג שבת."

כלומר, לפי השולחן ערוך, אין להיכנס לספינה משלושה ימים לפני שבת – לדעת רוב הפוסקים מדובר מיום רביעי, ולדעת הגר"א (ביאור הגר"א שם) מדובר מיום חמישי – והטעם לכך הוא שמא יסבול האדם מצער הדרך ויתבטל עונג השבת.

אולם טעם זה מבוסס על מציאות הספינות בזמננו, שהיו פרימיטיביות וגרמו לקשיים פיזיים רבים, כמו טלטולים, מחלות ים, ותנאים ירודים. במציאות ימינו, ספינות (וכמובן רכבות) מודרניות הן נוחות, יציבות, ומצוידות בכל תנאי הנוחות – כך שהחשש לפגיעה בעונג שבת אינו שייך.

וכך גם פסק החת"ם סופר שהתנגד לנסיעה ברכבת בשבת מטעם של חוסר עונג שבת – אך יש לזכור כי החת"ם סופר חי בראשית המאה ה-19, כאשר הרכבות הראשונות היו רועשות, מלוכלכות, ובלתי נוחות. אין להשוות זאת לרכבות זמננו הנוחות והרגועות.

לפיכך, כל האיסור שמובא בשולחן ערוך ובפסיקות מאוחרות יותר נשען על מציאות טכנית שהשתנתה לחלוטין, ולכן אין בו תוקף במציאות זמננו, כל עוד אין בעיה אחרת של חילול שבת מצד הנוסע עצמו או גוי שמבצע מלאכה עבורו.

- לא מצאנו בשום מקום חז"ל שגזרו איסור כולל על נסיעה באוטובוס, רכבת או אמצעי דומה, כל עוד לא נעשית מלאכה בידי היהודי עצמו או לבקשתו.

- אין כל תקנה, תקדים או דרבנן שאוסרת על אדם לשבת בכלי רכב ציבורי המופעל על ידי אחרים בשבת.

לכן:

- מי שנוסע בכלי תחבורה ציבורי שאינו מופעל על ידו,
- ואינו מבצע מלאכה,

- ולא עובר על תחום,
 - ולא מצווה אחרים לחלל שבת עבורו,
 - אין עליו כל גזירה מדרבנן,
- ולא ניתן לאסור פעולה זו אלא מתוך הוספה חוץ-הלכתית, שאין לה שורש בדברי חז"ל או הפוסקים.

יא. סיכום ההיתר לפי כללי ההלכה:

לאור כל המקורות והעקרונות שהובאו לעיל, ניתן לקבוע בבירור:

✅ **אין איסור תורה** בנסיעה בתחבורה ציבורית (ספינה, אוטובוס, רכבת, מטוס) כאשר:

- האדם עצמו **אינו נוהג**,
 - **אינו מבצע מלאכה**,
 - **אינו מצווה לאחר לבצע מלאכה**,
 - **ואינו עובר על תחום שבת**.
- ✅ **אין איסור דרבנן** כאשר:
- אין כאן גזירה של חז"ל,
 - אין מראית עין (כי אין דמיון לעבירה מוכרת),
 - אין עובדין דחול (כיוון שחז"ל לא גזרו על כך),
 - ואין כאן פעולה פרטית אלא שימוש במערכת ציבורית נפרדת.

✅ **אין הפסד תחום** כאשר:

- התחלת הנסיעה הייתה לפני כניסת שבת,
- או שההגעה היא לעיר חדשה שמוגדרת כתחום,

✅ **גם כאשר יש בעלות יהודית על התחבורה** –

הנוסע אינו מצווה, אינו אחראי, ואינו שותף במלאכה, ולכן **אינו עובר איסור**.

✅ **מסקנה כוללת:**

אין כל מניעה הלכתית לנסיעה בתחבורה ציבורית בשבת, כאשר נשמרים התנאים לעיל. וזהו דין ברור – לא קולא, לא שעת הדחק, ולא הוראת שעה – אלא עיון ישר וברור בכללי ההלכה המסורה.